

O'QISH SAVODXONLIGI DARSLIGIDAGI MATNLAR UCHUN PIRLSDAGI KABI TOPSHIRIQLAR TUZISH

Rabbonayeva D.T.

*Samarqand viloyati pedagoglarni
yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi*

Tayanch so'zlar: PIRLS, o'quvchi, xalqaro, matn, xarita, baholash, ta'lim, takomillashtirish, tavsiya, tushunish, daraja, sifat, topshiriq.

Ключевые слова: PIRLS, читатель, международный, текст, карта, оценка, образование, улучшение, рекомендация, понимание, уровень, качество, назначение.

Key words: PIRLS, reader, international, text, map, assessment, education, improvement, recommendation, understanding, level, quality, purpose.

O'zbekiston Respublikasi umumta'lim maktablarining ta'lim oluvchi yoshlari 2021-yildan boshlab xalqaro tadqiqotlarda ishtirok etishmoqda.

O'quvchilarning PISA, TIMSS, PIRLS, rahbar va pedagog kadrlarning umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitish va ta'lim olish muhitini hamda o'qituvchilarning ish sharoitlarini o'rganuvchi TALIS kabi xalqaro tadqiqotlarda muvaffaqiyatli ishtirok etishini ta'minlash, o'qitishning innovatsion usullaridan foydalangan holda ona tili, matematika va tabiiy yo'nalishdagi fanlar bo'yicha pedagog-kadrlarning malakasini oshirish bo'yicha ta'lim sohasida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study – Xalqaro o'qish savodxonligini o'rganishdagi yuksalish) – bu turli mamlakatlarda boshlang'ich sinfda tahsil oluvchi o'quvchi yoshlarning matnni o'qish va tushunish darajalari sifatini baholab beruvchi xalqaro baholash tizimidir.

PIRLSda har bir matn parchasi yoki matn yuzasidan beriladigan savollar ikkita tushunish jarayonini baholash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bu tushunish va xulosalashdir. O'quvchilar matndan ma'no hosil qilgan ekan, ular aniq tushuntirilmagan g'oyalar yoki ma'lumotlarga nisbatan tushuntirishlar beradi. Xulosalash o'quvchilarga matndan tashqariga chiqishga imkon beradi. Ko'pgina hollarda muallif matnni o'quvchining aniq yoki bevosita xulosa

3. Hikoyadagi voqealar ketma-ketligini raqamlarda tartiblang. (Katakchalarga yozing) {3 ball}

Qo‘shnisining yo‘lagi yana unikidan oldin tayyor bo‘lgan ekan.

Vaqtliroq chiqib, birinchi bo‘lib yo‘lak ochib qo‘yaman

Tuni bilan yana qor yog‘ibdi

Men umuman qorni kuramayman

Qachon yo‘lak ochishga ulgurdi ekan?

4. Ushbu matnda qaysi so‘z turkumlari ko‘proq qatnashgan? {1 ball}

A) Ot so‘z turkumi

B) Sifat so‘z turkumi

D) Son so‘z turkumi

E) Hammasi teng

1. Hikoyadagi “shosha-pisha” so‘ziga ma’nodosh so‘zlarni toping. {1 ball}

A) achchiqlanib

B) hovliqib

D) tezlik bilan

E) shoshilib

5. Hikoyada do‘stlikning ta’sirli jihatlari qaysi jummalarda ayon bo‘lgan?

(Katakchalarga yozing) {3 ball}

Qo‘shnisining yo‘lagi yana unikidan oldin tayyor bo‘lgan ekan.

Vaqtliroq chiqib, birinchi bo‘lib yo‘lak ochib qo‘yaman

Tuni bilan yana qor yog‘ibdi

Men umuman qorni kuramayman

Qachon yo‘lak ochishga ulgurdi ekan?

6. Hikoyada qish fasli qanday tasvirlangan? {2 ball}

7. Sizning ham do‘stlaringiz bormi? Ular haqida yozingchi. {2 ball}

8. Asar qahramonlarini xarakterlarini yoriting. {3 ball}

1-qo‘shni: _____

2-qo‘shni: _____

9. “Men umuman qorni kuramayman. Yo‘lak esa uyimga kelib-ketadigan do‘stlarim tufayli ochilib qoladi”. Qo‘shnisining mana shu gaplaridan keyin, haligi kishining xayolidan nimalar o‘tdi deb o‘ylaysiz? {3 ball}

10. Do‘stlik haqidagi maqollardan yozing. {2 ball}

11. Men matnga mana bularni qo‘shgan bo‘lar edim..... {3 ball}

12. Menda

13. _____ katta taassurot qoldirdi. {2 ball}

14. Hikoyanng asosiy g‘oyasi nima? {1 ball}

A) mehnatsevarlik B) do'stlik C) mehribonlik D) saxiylik

15. Men hikoyadan shunday xulosa chiqardim... {3 ball}

16.

Jami (maksimal) ball: 33 ball

Aytaylik o'quvchi 30 ball to'pladi.

$(30 \times 100) : 33 = 90 \%$

Demak o'quvchi matnni 90 foizga o'zlashtirgan.

Xalqaro PIRLS tadqiqoti eng yaxshi o'quv dasturlari va yosh o'quvchilarning o'qish qobiliyatlarini rivojlantirish tajribasi haqida noyob axborot materiallarini taqdim etadi. PIRLSga qatnashish O'zbekistonga boshlang'ich sinf o'quvchilari orasida o'qish qobiliyatlari darajasini mustaqil ravishda obyektiv baholash imkonini beradi. Bundan tashqari, O'zbekiston ta'limining ochiqligi va integratsiyalashuvi dunyoning yetakchi ta'lim tizimlarining xalqaro hamjamiyatiga integratsiyalashuvini ta'minlaydi.

Adabiyotlar:

1. Баранова В.Ю., Ковалева Г.С., Кузнецова М.И., Цукерман Г.А., Нурминская Н.В. Основные результаты международного исследования «Изучение качества чтения и понимания текста» Москва, 2007, 3-4ст.
2. Rabbonayeva D.T. "PIRLS tadqiqoti uchun topshiriqlar tayyorlash va ular ustida ishlash texnologiyasi". O'quv-uslubiy qo'llanma - Samarqand XTXQTMOHM, 2020. 4.
3. Ubayxo'jayeva R. A. "O'quvchilarning ifodali o'qish ko'nikmalarini takomillashtirish". T., 2008.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining matni o'qish va tushunish darajalari sifatini baholab beruvchi PIRLS xalqaro baholash tadqiqoti ma'lumotlar, o'qish savodxonligi darsligidagi matnlar uchun PIRLSdagi kabi topshiriqlar tayyorlash uchun tavsiyalar berilgan.

РЕЗЮМЕ

В этой статье представлены данные Международного оценочного исследования PIRLS, оценивающего качество чтения и понимания текста учащимися начальной школы, а также даны рекомендации по подготовке заданий, как в PIRLS, для текстов в учебнике по грамотности чтения.

SUMMARY

This article presents data from the PIRLS International Assessment Study, which evaluates the quality of reading and comprehension of text by primary school students, and also provides recommendations for preparing assignments, as in PIRLS, for texts in a textbook on reading literacy.